

International Monetary Fund. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/10/13/tr101323-transcript-of-africa-regional-economic-outlook>

Maussion, E. "Inflation is coming back to Africa, and it's not going away". The Africa report. March 08, 2022. <https://www.theafricareport.com/181526/inflation-is-coming-back-to-africa-and-its-not-going-away/>

"Rethinking the Foundations of Export Diversification in Africa: The Catalytic Role of Business and Financial Services". Economic Development in Africa Report 2022. United Nations. https://unctad.org/system/files/official-document/aldcafrica2022_en.pdf
UNCTAD. <https://unctadstat.unctad.org/datacentre>
World Bank. <https://www.worldbank.org/en/home>
World Trade Organization. <https://www.wto.org/index.htm>

УДК 33.338.1

JEL: G32; H2; L26; M00

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-51-58>

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

©2023 КРАСНОНОСОВА О. М., ЦУЙ Ц., ЧЖАН Л.

УДК 33.338.1

JEL: G32; H2; L26; M00

Красноносова О. М., Цуй Ц., Чжан Л. Світові тенденції розвитку малого бізнесу

У статті проаналізовано світові тенденції розвитку малого бізнесу. Було досліджено світовий розподіл підприємств за розміром за країнами світу. Здійснено аналіз розвитку малого та середнього бізнесу за країнами Європейського Союзу, що дозволяло виокремити країни, в яких малий бізнес складає основу формування валового внутрішнього продукту держави. Проаналізовано підприємства за розміром, за показниками доданої вартості, зайнятості та кількості підприємств в розрізі галузей економіки. Обґрунтовано, що зміна доданої вартості, зайнятості населення та кількості підприємств у розрізі видів бізнесу дозволяє виокремити перспективні напрями для інвестування в розвиток підприємництва. Досліджено тенденції розвитку малого бізнесу за різними країнами світу, що дало змогу виокремити закономірності його розвитку та відповідні чинники, які сприяють стимулюванню розвитку малих підприємств. Напрями відбудови та розвитку підприємств малого бізнесу в країнах після воєнних конфліктів дозволили визначити особливості та спільні риси щодо державного регулювання та підтримки таких змін. На основі проведеного дослідження міжнародного розвитку малих підприємств було сформовано схожі напрями в державній та регіональній політиці України щодо підтримки та стимулювання малих підприємств у воєнний період. З урахуванням міжнародного досвіду запропоновано основні напрями щодо сприяння розвитку малого бізнесу в Україні в повоєнний період, що сприятиме загальному соціально-економічному зростанню регіонів та держави в цілому.

Ключові слова: малий бізнес, розвиток малого бізнесу, міжнародний досвід, конкуренція, державна підтримка розвитку малого бізнесу, повоєнне відновлення.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 9.

Красноносова Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна), старший науковий співробітник Офісу оцінювання діяльності наукових установ НАН України, Центр оцінювання діяльності наукових установ та наукового забезпечення розвитку регіонів України НАН України (вул. Володимирська, 54, Київ, 01030, Україна)

E-mail: krasnonosova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0863-3705>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/N-4863-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57211469096>

Цуй Цзенфен – аспірант кафедри маркетингу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1507-0713>

Чжан Лей – аспірант кафедри маркетингу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: zhang_lei5@hnaedu.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-0170-0352>

UDC 33.338.1

JEL: G32; H2; L26; M00

Krasnonosova O. M., Cui Z. Zhang L. Global Trends in Small Business Development

The article analyzes the global trends in the development of small business. The world distribution of enterprises according to the size by countries of the world is studied. An analysis of the development of small and medium-sized businesses by countries of the European Union has been carried out, which has made it possible to identify countries in which small business forms the basis of the formation of the gross domestic product of the State. Enterprises are analyzed in terms of size, indicators of value added, employment and the number of enterprises in the context of sectors of the economy. It is substantiated that the change in value added, employment of the population and the number of enterprises in the context of types of business allows to allocate promising directions for investment in the development of entrepreneurship. The trends of development of small business in different countries of the world have been studied, which has made it possible to allocate the regularities of its development and the relevant factors that contribute to stimulating the development of small enterprises. The directions of reconstruction and development of small businesses in countries after military conflicts have made it possible to identify features and commonalities in terms of the State regulation and support for such changes. On the basis of the carried-out study of the international development of small enterprises, similar directions in the State and regional policy of Ukraine regarding the support and stimulation of small enterprises during the wartime have been formed. Taking

into account international experience, the main directions for promoting the development of small business in Ukraine in the post-war period are proposed, which will contribute to the overall socioeconomic growth of the regions and the State as a whole.

Keywords: small business, small business development, international experience, competition, State support for small business development, post-war recovery.
Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 9.

Krasnonosova Olena M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine), Senior Research Fellow of the Office of Evaluation of Activity of Research Institutions of the NAS of Ukraine, Center for Evaluation of Activity of Research Institutions and Scientific Support of Regional Development of Ukraine NAS of Ukraine (54 Volodymyrska Str., Kyiv, 01030, Ukraine)

E-mail: krasnonosova@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0863-3705>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/N-4863-2018>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57211469096>

Cui Zengfeng – Postgraduate Student, Department of Marketing, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1507-0713>

Zhang Lei – Postgraduate Student, Department of Marketing, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: zhang_lei5@hnaedu.net

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-0170-0352>

Сьогодні у світі все більше зростає роль малого та середнього бізнесу в питаннях розвитку економіки держави. В умовах постіндустріального суспільства спостерігаються зміни в соціально-економічних функціях малого та середнього бізнесу (МСБ), що впливає на його роль у структурі суспільного відтворювального процесу та забезпечує розвиток економіки країни. Розвиток малого бізнесу сприяє формуванню середнього класу, який є основою забезпечення стабільності суспільства та економічного зростання завдяки залученню значної кількості економічно активного населення. Для стимулювання його розвитку в європейських країнах створюються відповідні інституційні умови, які забезпечують ефективне функціонування на внутрішньому ринку. Проте глобальні зміни періоду COVID-19 негативно вплинули на діяльність малого бізнесу в країнах Європи, що позначилося на кількості підприємств і рівні зайнятості населення у сфері малого та середнього бізнесу. Дослідження стану розвитку малого бізнесу в країнах Європи, особливо в період відновлення після пандемії COVID-19, як приклад для стимулювання малого підприємництва в Україні сьогодні є актуальним завданням.

Питанням становлення та розвитку малого бізнесу присвячено багато робіт як вітчизняних, так і закордонних учених. Серед основних можна виокремити праці Г. Стивенсона, Дж. Джарілло, Дж. Стопфорда, В. Бомоль, Р. Лукаса, Е. Ебера, А. Лінка та інших. Серед вітчизняних науковців – праці З. Варналія, К. Ващенко, В. Воротіна, В. Гейця, Л. Колеснікова, О. Кужель, Ю. Іванова та ін. Проте питання розвитку та підтримки малого бізнесу у світовому масштабі після пандемії сьогодні потребують більш ґрунтовних досліджень.

Мета статті полягає в дослідженні світових тенденцій розвитку малого бізнесу в різних умовах відновлення та розвитку.

Згідно з офіційними даними, у 2022 р. у країнах Європейського Союзу нараховувалося 23,1 млн

малих і середніх підприємств, серед яких більшість складала мікропідприємства з кількістю працівників менше 9 осіб. Загалом в Європі підприємства МСБ поділяються з урахуванням кількості працівників на мікропідприємства (від 1 до 9 осіб), малі підприємства (10–49 осіб) та середні підприємства (50–249 осіб). Малі підприємства складала 1,35 млн од. з кількістю працівників від 10 до 49 осіб. Середні підприємства складала 206,59 тис. од. з кількістю працівників від 50 до 249 осіб. Розвиток сфери малого та середнього бізнесу в європейських країнах за 2021 р. наведено в табл. 1 [6].

Згідно з даними табл. 1, у більшості країн Європейського Союзу відбувається розвиток малого підприємництва. Досвід розвинених країн свідчить, що завдяки активній підтримці з боку держави розвитку малого бізнесу відбувається його активізація, що позитивно впливає на загальний економічний розвиток країни. Своєю чергою, в державі відбувається зростання обсягів виробництва продукції та послуг; знижується рівень соціальної напруженості шляхом збільшення рівня зайнятості населення; зростають надходження до бюджетів усіх рівнів; збалансовуються галузі економіки; формується середній клас, який є основою стабільної економіки.

Так, за даними офіційних джерел, у 2021 р. у сфері малого бізнесу в країнах Європейського Союзу було зайнято майже 84 млн осіб. Зокрема, в Німеччині у сфері МСБ зайнято 18,5 млн осіб, серед яких 6,8 млн осіб – саме у сфері малого бізнесу.

За період 2008–2022 рр. кількість підприємств малого та середнього бізнесу в країнах Європи значно зросла (рис. 1). Так, у розподілі кількості підприємств найбільша їх частка припадає на мікро- та малі підприємства, тоді як частка середніх підприємств за весь аналізований період є меншою. Зростання кількості підприємств малого та середнього

Світовий розподіл підприємств за розміром діяльності, 2021 р. (од.)

Країна	Мікро-підприємства	Малі підприємства	Середні підприємства	Країна	Мікро-підприємства	Малі підприємства	Середні підприємства
Австрія	19 237	2 648	1 991	Латвія	9 145	740	638
Бельгія	34 365	2 078	1 732	Литва	18 769	1 077	904
Бразилія	205 888	44 960	28 724	Люксембург	454	87	104
Болгарія	23 009	2 700	2 387	Мальта	1 856	147	62
Канада	22 850	10 340	7 360	Нідерланди	67 876	3 414	2 645
Хорватія	18 635	1 715	1 057	Нова Зеландія	8 070	1 893	1 236
Кіпр	4 411	3 230	190	Північна Македонія	6 425	609	498
Чеська Республіка	167 026	4 446	3 857	Норвегія	13 941	1 266	1 013
Данія	11 952	1 405	1 146	Польща	209 970	12 375	9 323
Естонія	6 235	707	563	Португалія	54 404	5 369	4 127
Фінляндія	16 006	1 565	1 261	Румунія	44 803	4 658	3 880
Франція	190 058	13 507	7 834	Росія	275 067	27 097	22 682
Німеччина	149 583	33 213	19 102	Сербія	11 481	1 676	1 235
Греція	50 776	2 782	1 601	Словацька Республіка	76 979	1 415	1 169
Угорщина	47 502	3 098	2 302	Словенія	17 686	1 070	709
Ісландія	1 632	130	114	Іспанія	140 3310	13 066	9 878
Ірландія	14 647	841	680	Швеція	41 835	2 215	1 576
Ізраїль	18 390	1 690	1 320	Швейцарія	10 379	4 052	2 891
Італія	295 514	36 672	18 624				
Об'єднане Королівство	107 177	12 319	9 204	Туреччина	355 861	–	–

Джерело: узагальнено на основі [2].

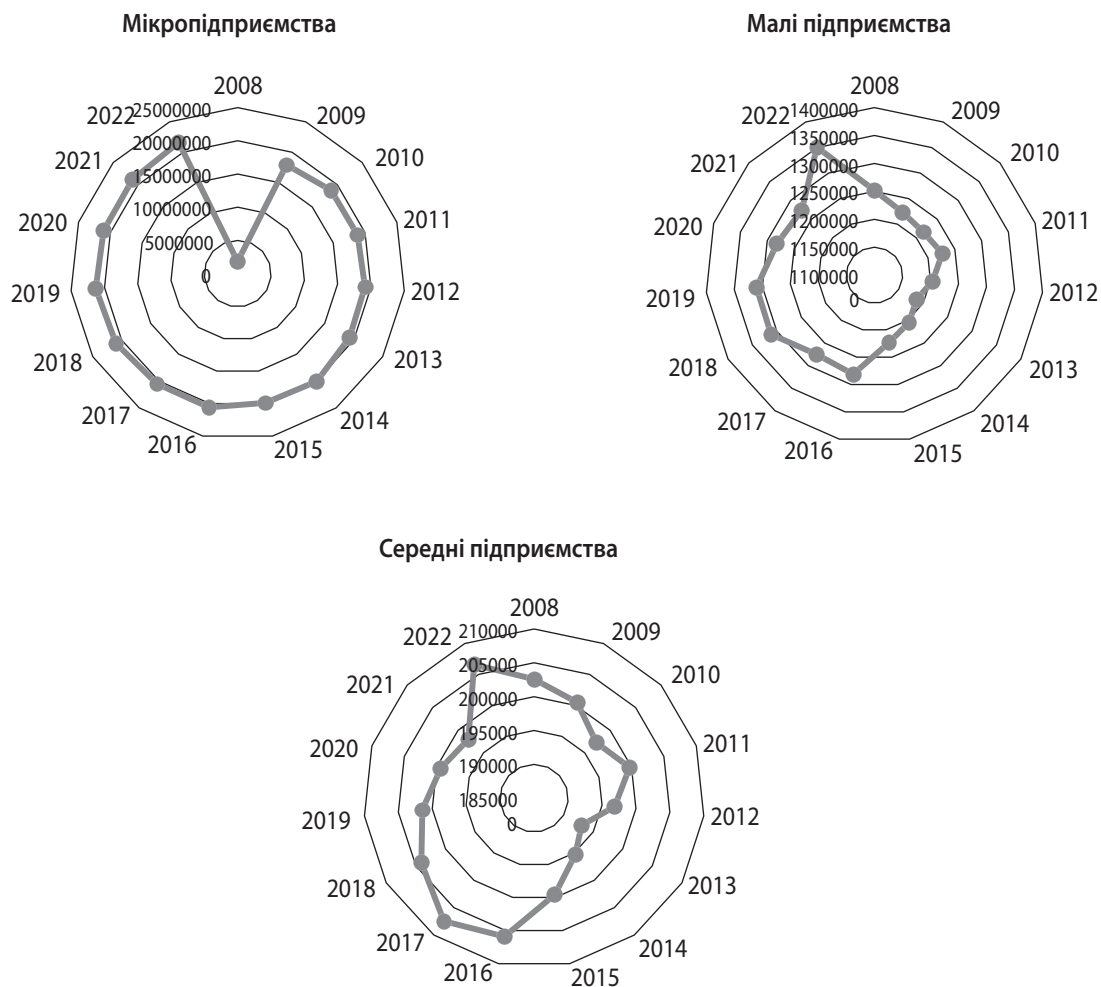
бізнесу спостерігається до періоду 2020–2021 р., за цей період за обома напрямками йде зниження їх кількості.

У 2020 р. порівняно з 2019 р. спостерігається зниження кількості малих підприємств на 28 349 од. У 2021 р. порівняно з 2020 р. – зниження кількості на 8 691 підприємство. У 2020 р. порівняно з 2019 р. відбулося зниження кількості середніх підприємств на 2 097 од., а у 2021 р. порівняно з 2020 р. – на 1 390 од. Серед мікропідприємств за аналізований період спостерігалось збільшення їхньої кількості.

Така тенденція пов'язана з низкою факторів. Так, у період пандемії, коли були обмеження в комунікаціях, більшість підприємств вимушені були або припинити свою діяльність, або суттєво її обмежити. Мікропідприємства, які мають невелику кількість працівників, у даному випадку виявилися більш адаптованими до таких змін. Така адаптивна спроможність малого бізнесу сприяє тому, що в біль-

шості розвинених країн додану вартість створюють саме малі підприємства. Так, наприклад, на Мальті відсоток доданої вартості, створеної малими підприємствами, складає 93,1%, у Німеччині – 82%. У середньому в країнах Європейського Союзу створення доданої вартості малими підприємствами складає 56% від загальної доданої вартості. Формування доданої вартості є одним із основних економічних показників, який характеризує ефективність виробництва та сприяє підвищенню добробуту населення [8]. У галузевому розрізі в країнах Європи створення доданої вартості за розмірами підприємств формується таким чином (табл. 2).

Як видно з табл. 2, найбільший відсоток доданої вартості серед мікропідприємств формується у сфері операцій з нерухомим майном (51,8%), у сфері професійної наукової та технічної діяльності (37%), проживання та харчування (36,8%). Серед малих підприємств найбільший рівень доданої вартості – у сфері будівництва (28,9%), проживання та харчуван-

Рис. 1. Розподіл кількості мікро-, малих і середніх підприємств у країнах Європейського Союзу, 2008–2022 рр. (од.)
 Джерело: узагальнено на основі [3].

ня (28,9%). Серед середніх підприємств найбільший рівень доданої вартості спостерігається у сфері постачання води, каналізації, управління відходами та санаційних заходів (20,6%) та у сфері виробництва (18%).

Зайнятість у мікропідприємствах має найвищий рівень у сфері операцій з нерухомістю (63,7%), професійній науковій та технічній діяльності (51,4%), сфері будівництва (47%). Серед малих підприємств найбільший рівень зайнятості – у сфері проживання та харчування (30%), будівництва (27,9%), оптової та роздрібної торгівлі (20,4%). Серед середніх підприємств найбільший рівень зайнятості населення спостерігається у сфері постачання води; каналізації, управління відходами та санаційних заходів (22,6%), виробництва (21,6%), добування корисних копалин (21,6%).

Кількість підприємств за розмірами серед мікропідприємств найбільша у сфері операцій з нерухомістю (98,3%), професійної наукової та технічної діяльності (97,3%), електрики, газу, пари та подача кондиціонерів (97%). Серед малих підприємств найбільша кількість – у сфері добування корисних копалин (16,3%), постачання води; каналізації, управління

відходами та санаційних заходів (13,7%). Серед середніх підприємств найбільша кількість спостерігається у сфері постачання води; каналізація, управління відходами та санаційних заходів (4,3%), добування корисних копалин (3,7%), виробництва (2,9%).

Дослідження зміни доданої вартості, зайнятості населення та кількості підприємств у розрізі видів економічної діяльності дозволяє виділити перспективні напрями для інвестування в розвиток підприємництва. Зміну цих показників протягом 2020 р. наведено на рис. 2. Так, за аналізований період поліпшення спостерігається лише в мікропідприємствах у частині збільшення їх кількості.

Зміну показників доданої вартості, зайнятості населення та кількості підприємств за 2021 р. наведено на рис. 3. За цей період спостерігається позитивне збільшення за всіма показниками.

Тенденція збільшення кількості підприємств малого бізнесу пояснюється створенням з боку держави необхідних умов для їх розвитку. Так, наприклад, у Франції для стимулювання розвитку малого

Таблиця 2

Частка загальної доданої вартості, зайнятості та кількості підприємств за галузями в країнах ЄС, 2022 р. (%)

Галузь	Додана вартість			Зайнятість			Кількість підприємств		
	Розмір підприємств			Розмір підприємств			Розмір підприємств		
	Мікро	Малі	Середні	Мікро	Малі	Середні	Мікро	Малі	Середні
Добування корисних копалин	6,3	13,7	14,5	8,7	15,9	17,1	79,2	16,3	3,7
Виробництво	5,4	11,3	18	12,9	17,7	21,6	84,4	12	2,9
Електрика, газ, пара та подача кондиціонерів	11,5	6,3	9,1	15	5,4	10	97	1,9	0,7
Постачання води; каналізація, управління відходами та санаційні заходи	9,9	14,7	20,6	8,9	14,9	22,6	80,9	13,7	4,3
Будівництво	34,1	28,9	15,9	47	27,9	12,4	94	5,4	0,5
Оптова та роздрібна торгівля	22,7	21,8	17,9	33,8	20,4	13,7	93,5	5,6	0,7
Транспорт і зберігання	13,2	16,3	16,4	19,7	17,3	15	91,7	6,8	1,2
Проживання та харчування	36,8	28,9	14,3	44,1	30	11,7	90,6	8,7	0,6
Інформація та комунікації	11,4	11,1	15,2	22,2	15,4	17	94,6	4,2	0,9
Операції з нерухомістю	51,8	15,4	16,8	63,7	14,6	10,5	98,3	1,4	0,2
Професійна наукова та технічна діяльність	37	20,4	15,1	51,4	17,5	11,4	97,3	2,3	0,3
Адміністративні послуги	18,5	13,3	16,5	16,7	12,7	16,7	93,2	5,1	1,4
Усі галузі	18,6	16,5	16,6	29,4	19,4	15,5	93,5	5,5	0,8

Джерело: узагальнено на основі [1].

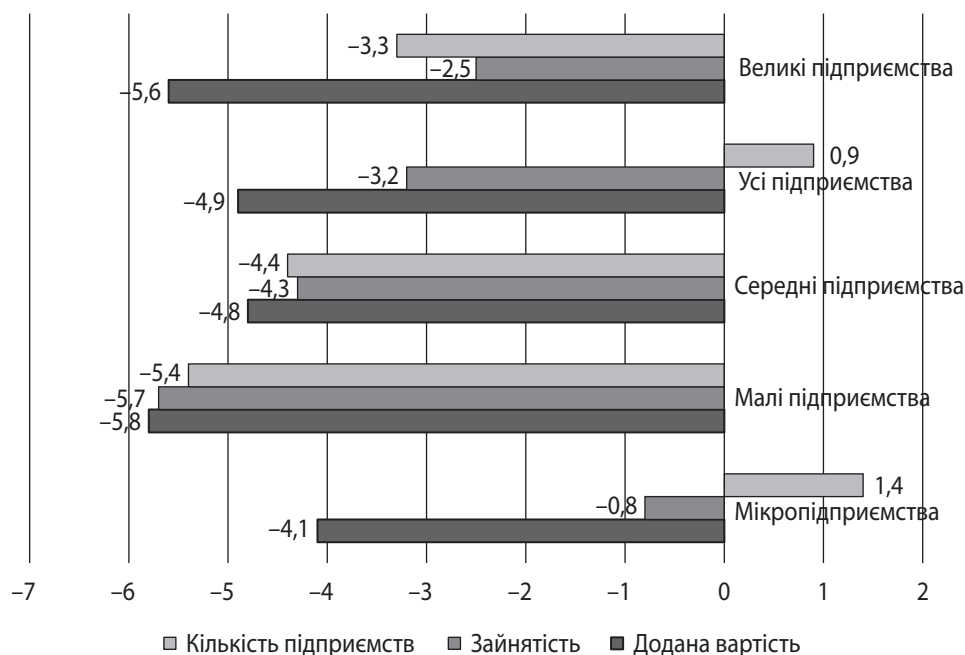
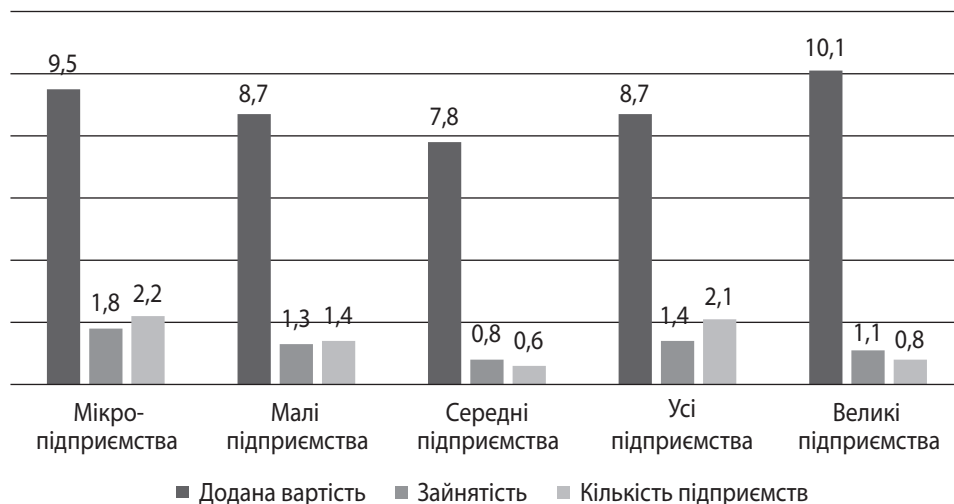

Рис. 2. Зміна доданої вартості, зайнятості та кількості підприємств за розмірами в країнах ЄС, 2020 р. (%)

Джерело: узагальнено на основі [1].

Рис. 3. Зміна доданої вартості, зайнятості та кількості підприємств за розмірами в країнах ЄС, 2021 р. (%)

Джерело: узагальнено на основі [1].

бізнесу акцент ставиться на підвищення кваліфікації управлінського персоналу таких підприємств. В Іспанії розробляються програми економічної підтримки малого бізнесу шляхом їх фінансової підтримки в випадках нестачі власних коштів. Якщо розглядати досвід Японії, то основна увага там приділяється пільговому забезпеченню малого бізнесу, яка корелюється залежно від розміру підприємств. Підтримка з боку держави виявляється в наданні субсидій та позик для розвитку малого бізнесу, при отриманні банківських позик держава виступає гарантом. Для підтримки розвитку малого бізнесу та забезпечення прозорої конкурентоспроможності в Японії держава контролює цінову політику на товари та послуги, матеріали, готову продукцію. Підтримка здійснюється тим підприємствам, які опинилися в несприятливих умовах або є стратегічно важливими для галузі чи країни, шляхом надання таким підприємствам державних замовлень [4].

У США для стимулювання та розвитку малого бізнесу існують центри розвитку малого бізнесу, які надають консультативні послуги в питаннях підготовки власників малих підприємств. Основна підтримка малого бізнесу здійснюється шляхом надання дотацій і гарантованих позик, які надаються приватними кредиторами під державні гарантії компенсації суми боргу у випадку неплатоспроможності позичальника. Державні гарантії значно знижують ризик таких операцій для кредитних установ, що сприяє їхній зацікавленості в наданні позик для розвитку малого бізнесу.

Досвід Великої Британії показує, що для підтримки розвитку малого бізнесу ефективним є залучення держави у фінансування програм щодо підтримки малого підприємництва. До основних напрямів таких програм можна віднести: фінансову підтримку безробітних, які мають намір розпочати власну спра-

ву; державну гарантію кредитів, які надає держава банкам, що кредитують малий бізнес; функціонування Агенції допомоги підприємствам регіонального рівня, яка представляє собою бюро, що здійснюють фінансову підтримку на локальних рівнях підприємствам малого бізнесу; розробку та впровадження програм підтримки молоді, яка планує створити свій власний бізнес. Загалом у Великій Британії розробляється багато програм за різними напрямками щодо стимулювання малого бізнесу, які беруть свій початок з правління М. Тетчер. Основною метою таких програм є створення необхідних умов для розвитку малого підприємництва. До таких заходів можна віднести: податкові пільги; удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування малих підприємств; удосконалення трудового законодавства.

Особливістю підтримки розвитку малого бізнесу в Німеччині є реалізація програм підтримки бізнесу, які сприяють створенню необхідних умов і виокремленню специфічних переваг у конкурентній боротьбі малих підприємств над великими концернами. Ефективним є запровадження системи контролю концентрації капіталу, що дає змогу розвитку конкуренції та не дозволяє великим підприємствам поглинати малі, тим самим збалансуючи ринкову структуру.

Досвід Іспанії ґрунтується на підтримці малого бізнесу на основі стимулювання експорту вітчизняної продукції на міжнародні ринки. Для цього створюються умови для експортоорієнтованих підприємств; обґрунтовуються пріоритетні види економічної діяльності; береться участь у капіталі малих підприємств; визначаються форми фінансової підтримки малого бізнесу; розробляється антимонопольне законодавство, яке забезпечує конкурентоспроможність на вітчизняному ринку; підтримується регіональний

розвиток малого бізнесу; запроваджуються фінансові гарантії установам, що надають позики малому бізнесу. Однією з форм підтримки малого бізнесу є розвиток недержавних структур взаємного гарантування, які надають гарантії банкам за своїх членів при отриманні позик на відповідні проекти з розвитку бізнесу. Така підтримка включає в себе проведення експертної оцінки прибутковості цих проектів, що зменшує ризик недоотримання або втрати прибутку. Така форма співпраці дозволяє більш ефективно акумулювати фінансові ресурси для кредитування малого бізнесу без залучення державних коштів [4].

Особливо актуальним сьогодні для України є досвід країн щодо відновлення та підтримки малого бізнесу в повоєнні періоди. Наприклад, досвід Грузії, яка після війни 2008 р. почала активно стимулювати малий бізнес шляхом підтримки та кредитування підприємств аграрного та енергетичного секторів. Особливістю таких програм було надання безвідсоткових кредитів для малих фермерів, дешевий агролізинг.

У 2012 р. після конфлікту в Сербії відкрився фонд WSIE, фінансування якого здійснювалося Європейським Союзом, що сприяло створенню 78 тис. робочих місць та 4 000 малих підприємств. Метою таких програм є фінансування малого бізнесу в різних країнах для підтримки їх економік та зниження соціальної напруги.

В Україні за час повномасштабного вторгнення з боку росії було розроблено ряд державних програм щодо підтримки малого бізнесу, які направлені на зниження податкового навантаження; також було запроваджено проект «Робота», який дозволяє брати участь у конкурсі на отримання грантів для розвитку власного бізнесу. У межах міжнародної підтримки «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП» фінансову підтримку отримали 300 мікро- та малих підприємств для розвитку своєї діяльності. Перевага в наданні грантів на розвиток малого бізнесу надавалася заявникам, які перемістилися з тимчасово окупованих територій або тих, де ведуться активні бойові дії. Так, портал Дія.Бізнес допомагає підприємцям із зон бойових дій релокувати свої потужності до більш спокійних регіонів (найчастіше це західні регіони України). На порталі Дія.Бізнес постійно проводиться опитування щодо потреб та умов адаптації підприємств, що дозволяє сформулювати в регіональному розподілі проблеми та потреби малого бізнесу та запровадити відповідні напрями щодо усунення проблемних моментів [5; 7; 9].

ВИСНОВКИ

Дослідження зарубіжного досвіду доводить, що певні чинники підтримки та стимулювання розвитку малого бізнесу, які використовуються в європейських країнах, застосовуються і в Україні. До таких чинників можна віднести:

- ✦ адаптацію українського законодавства в питаннях підтримки малого бізнесу;
  - ✦ раціональний розподіл функцій між центральними, регіональними та місцевими органами влади в питаннях підтримки малого бізнесу;
  - ✦ формування відповідних програм регіонального та галузевого призначення для підтримки та фінансування проектів щодо стимулювання малого бізнесу.
- Сьогодні актуальними будуть напрями щодо:
- ✦ залучення малого бізнесу до виконання державних замовлень, інноваційних процесів;
  - ✦ фокусування державної політики на стимулюванні спільної діяльності та взаємодопомоги всередині сектора малого підприємництва;
  - ✦ підтримка та взаємодія між органами влади та громадськими структурами, які представляють інтереси малого бізнесу, в питаннях формування та реалізації державної політики щодо розвитку малого бізнесу. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Number of Small and Medium Sized Enterprises (SMEs) in the European Union in 2022/2023. URL: <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>
2. Enterprises by business size / OECD URL: <https://data.oecd.org/entrepreneur/enterprises-by-business-size.htm>
3. Glossary: Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE) / eurostat. Statistics Explained.. URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE))
4. Квасниця О. Особливості державної підтримки малого бізнесу у зарубіжних країнах. *Світ фінансів*. 2012. № 2. С. 177–187. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/Osoblivosti%20державної%20підтримки%20малого%20бізнесу%20у%20зарубіжних%20країнах.pdf>
5. Дія.Бізнес URL: <https://business.diia.gov.ua/>
6. Офіційний сайт європейської статистики. URL: <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>
7. EU4Business. URL: <https://eu4business.org.ua/>
8. Annual report on European SMEs 2018/2019. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cadb8188-35b4-11ea-ba6e-01aa75ed71a1/language-en>
9. Іонан Ю. Роль підтримки МСП у відновленні післявоєнної економіки країн світу / Економічна правда. 22.11.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/colatumns/2022/11/22/694090/>

REFERENCES

- “Annual report on European SMEs 2018/2019”. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cadb8188-35b4-11ea-ba6e-01aa75ed71a1/language-en>

Diia.Biznes. <https://business.diia.gov.ua/>
 "Enterprises by business size". OECD. <https://data.oecd.org/entrepreneur/enterprises-by-business-size.htm>
 EU4Business. <https://eu4business.org.ua/>
 "Glossary: Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE)". eurostat. Statistics Explained. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE))
 Ionan, Yu. "Rol pidtrymky MSP u vidnovlenni pisliavoiennoi ekonomiky krain svitu" [ENGLISH_UA The Role of SME Support in the Recovery of the Post-war Economies of the World]. *Ekonomichna pravda*. November 22, 2022. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/22/694090/>

Kvasnytsia, O. "Osoblyvosti derzhavnoi pidtrymky maloho biznesu u zarubizhnykh krainakh" [Peculiarities of State Support for Small Businesses in Foreign Countries]. *Svit finansiv*, no. 2 (2012): 177-187. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/Osoblyvosti%20derzhavnoi%20pidtrymky%20maloho%20biznesu%20u%20zarubizhnykh%20krainakh.pdf>
 "Number of Small and Medium Sized Enterprises (SMEs) in the European Union in 2022/2023". <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>
 Ofitsiyni sait ievropeiskoi statystyky. <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>

УДК 332.1:338.2
 JEL: D92; E22; I22; I23; O32; O33
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-58-64>

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: СПЕЦИФІКА ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ТА ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2023 МАТРУНЧИК Д. М., ЛАКАС В. В.

УДК 332.1:338.2
 JEL: D92; E22; I22; I23; O32; O33

Матрунчик Д. М., Лакас В. В. Регіональні особливості іноземного досвіду інвестиційного забезпечення інноваційних трансформацій: специфіка фінансування науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності

У статті обґрунтовується доцільність запозичення передового іноземного досвіду інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності для прискорення процесів інноваційних трансформацій у регіональних господарських комплексах України задля забезпечення прискореного повоєнного відновлення та формування сектора високотехнологічних виробництв. Узагальнюється передовий іноземний досвід (США, Японія, Німеччина) фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) у контексті основних трендів розвитку глобальної економіки. Виявлено, що моделі інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в США, Японії та Німеччині різняться як за суб'єктно-об'єктною базою, так і за пріоритетами фінансування розбудови матеріально-технічної бази та формування кадрового потенціалу університетської науки та науково-дослідної індустрії корпоративного сектора. Встановлено, що в умовах переплетіння національних економік та формування міжнародних мережових структур ключовими акторами фінансування інноваційної діяльності виступають транснаціональні корпорації, які завдяки високому рівню концентрації інвестиційного потенціалу фінансують найбільш капіталомісткі інноваційні проекти, котрі вирішальною мірою впливають на модернізацію базових ланок економік передових країн світу та темпи і масштаби освоєння природного багатства світової економіки. Обґрунтовано, що в контексті запозичення передового іноземного досвіду для вітчизняної практики фінансування інноваційних розробок на регіональному рівні на озброєння варто взяти досвід фінансово-інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності у федеральних землях Німеччини. Доведено, що імплементація німецького досвіду фінансування інноваційної діяльності у федеральних землях, які спеціалізуються на розвитку аграрної сфери, переробно-харчових виробництв і деревообробки, дасть змогу регіонам України аграрної спеціалізації сформувати полюси економічного зростання та забезпечити ефективне використання місцевого трудового, виробничо-технічного та природно-ресурсного потенціалу. Обґрунтовано, що в умовах дефіциту місцевих публічних фінансів основою стимулювання інноваційного розвитку на регіональному рівні виступає створення мережових структур кластерного типу, що дасть змогу консолідувати зусилля місцевої влади, закладів вищої освіти, науково-дослідних установ, проектних організацій та фінансово-кредитних структур у напрямі продукування інноваційних продуктів та їх впровадження у практику виробничо-господарської та комерційної діяльності.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, інноваційна трансформація, науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність, регіон, регіональний господарський комплекс, імплементація.

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Матрунчик Дмитро Миколайович – кандидат технічних наук, докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, 43018, Україна)

E-mail: vadba@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8173-2582>

Лакас Вероніка Владиславівна – аспірантка кафедри економіки, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, 43018, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1069-0792>